

ragyogó phantasiája költő-pap itt éppen elemében van. A leborulás szent mysteriuma az áhitat ihlettségét lehelte a szárnyaló gondolatba. A koronás dalmok fenséges költészetétől lelke ihletet, stilusa szint, nyelve zordon erőt, képzelete merész szárnyalást nyert. A VI. zsoltár („Uram, ki búsulsz . . .“) szaggató bünbánata oly megrázó erővel zokog a Rédiger egyszerű nyelvén, hogy nem habozunk vallásos költészetünk egyik legszebb gyöngyének tekinteni. Általában a többiek is sikerültek. Családi, társadalmi, bölcséleti költeményei eredeti költői egyéniséget árulnak el. „Juhász bojtárja“ pedig a népies elbeszélő költészetnek egyik legremekőbb darabja, melyet mostanában olvashattunk. Meg vagyunk győződve, hogy a kritika rideg bonczoló kése ha fedezhet is fel hibát, egy-egy provinciális szót, azoknak túlhegyreszedése mellett sem sokat árthat a Rédiger koszorúja épségének. (P. M.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Angliában az új király VI. Eðvard leendő megkoronáztatása alkalmából a királyi esküforma tárgyalás alá került a parlamentben abból az okból, hogy a katholicismus ellen igen éles kifejezést tartalmaz. A kormány hajlandóságot mutatott az enyhítésre és tényleg oly formában is terjesztette a szöveget a parlament elé, melyet a róm. kath. vallású képviselők is elfogadhattak. A főrendi házban a javaslat harmadszori felolvasásakor a katolikus peerek a kormány előzékenységét azonban úgy méltányolták, hogy továbbmenő követelményekkel állottak elé, t. i. annak a kihagyását is kívánták, hogy a király a protestantismushoz hű lesz. Salisbury kormányelnök erre igen találó nyilatkozattal felelt. „A kormány most tudja, hogy a róm. katolikusok az eredeti királyi esküben levő sértő szavak kihagyását nem kívánják, *ha egyidejűleg az eskünek az a része is visszavonatnék, mely a protestans trónutódlást biztosítja.* A kormány azonban sohasem nyilvánított oly szándékot, hogy az eskünek ezt a részét visszavonja.“

Franciaországban az *egyesületi* törvényt, melylyel a köztársasági kormány a szerzetrendek politikai működését akarja ellenőrizni, a senatus is elfogadta 179 szóval 99 ellenében. A lapok tudósítása szerint több felosztott szerzetrend Luxemburgban vásárolt földbirtokot, hogy ott kolostorokat alapítsanak. Más országot is próbálnak vagyunkkal boldogítani a Franciaországból kiszorított szerzetrendek. Német-

országba a jezsuiták ismét szeretnének bejutni és mindent elkövetnek a kitiltó törvény eltörlésére, cz időszerint ugyan eredménytelenül. Magyarországon Szeged városának 40 milliós kölcsönt ajánlottak fel kétségtelenül nem csupán pénzügyi czélból. Vatikáni körökben a „Memorial diplomatique“ szerint úgy vélik, hogy a pápa az új törvényt nyilvánosan helyteleníteni fogja, de kerülni fog minden élesebb hangot, hogy megőrizze a mérsékletet, a melynek határát a köztársasági kormányval szemben a Vatikán még olyasabb esetekben is eddig át nem lépte. Azt az alapelvet, hogy a francia köztársassággal a lehetőleg barátságos viszonyt kell ápolni, mi Rampolla bibornok pápai titkár politikájának egyik határozott alapelve, az egyesületi törvény bármennyire kellemetlenül érintette is különben a Vatikánt, megingatni nem fogja. Hát az lehet. Csakhogy a Franciaországgal szemben való eme kényszerű mérséklet fanyar ízét ne igyekezzék Rampolla biboros ur más országokban szerzendő kárpótlásokkal enyhíteni.

A szabad protestánsok missiója a katolikusok között.

Réville, a párisi jeles theol. tanár érdekes felolvasást tartott a fennebbi czímen az *unitáriusok és más szabadgondolkozók nemzetközi társulata* gyűlésén Londonban. Többek közt így szól: A „feltételek, a melyek között a protestánsok befolyásaikat gyakorolhatják, a különböző országok vagy társadalmi osztályokhoz mérten, nagyon különböző. Nagy hiba még csak gondolni is, hogy a különböző fajok, nemzetek és különböző tehetségű emberek között a vallásos nevelésre vonatkozólag egy és ugyanazon módszer alkalmazható . . . Azok között, a kik még szorosau ragaszkodnak a római kath. hithez, s a kiknek szellemi fejlettségük még fejletlen, lehetetlen a protestantizmusnak számbavehető propagandát csinálni. Az ilyenek nem értik s nem is érthetik meg a protestantizmust s az ilyenekkel vesződni épen annyi, mintha algebrát akarnánk tanítani egy olyan embernek, a ki még az osztást, s a szorzást se tudja. Némely országban, a hol nem igen vannak protestánsok, bámulatos, mily ferde nézetek vannak róluk, mert a bár őszinte, de tudatlan papok a legostobább legendákat terjesztik róluk. Ily országokban protestánsnak vagy atheistának lenni egyet jelent s a katolikus hit szerint a protestánsok mint „kiátkozottak“ örök kárhozatra s a pokol örök gyötrelmeire taszítandók.

Ily társaságokban a szabad protestánsnak a legkisebb reménye se lehet, hogy megnyerjen bár egy lelket szabad és felvilágosodott vallásos hitének, mert azok, a kiknek beszél, sem a szabadságot, sem a világosságot nem tudják méltányolni. Ily helyeken a protestáns embernek minden fáradságát és buzgóságát arra kell fordítania, hogy igyekezzék a társadalom felszabadulni, magát emancipálni, s vállalkozzék a tanulásra és gondolkozásra. Ily helyeken le kell mondani az egyházi, illetve a vallásos organisatióról, s a helyett a történelmi és a tudományos ismereteket kell terjeszteni, hogy lássák be maguk

az illetők a hagyományos katolikus egyház tanításának képtelen voltát.“

(—ó.—n.)

Tolstoi gróf a szent zsinathoz intézett iratában adja az ő hitvallását, melyből közöljük a következőket: „Én semmi olyanban nem hiszek, mi a hitzikkely arra nézve, a ki azt aláírja. De hiszek sok olyan dologban, a melyeknek nem hívésével szeretnének engem gyanusítani. Hiszek Istenben, a ki szellem, szeretet, minden dolog alapelve. Hiszem, hogy ő bennem van és én benne vágyok. Hiszem, hogy az Isten akaratja sehol sincs kifejezve tisztábban, világosabban, mint az ember Jézus tanításában; az ember a Krisztust nem tekintheti Istennek és hozzá szerintem imát nem intézhet a nélkül, hogy Isten ellen a legnagyobb sértést el ne kövesse. Hiszem, hogy az embernek igazi boldogsága az Isten akaratjának teljesítésében áll; hiszem, hogy az Isten akaratja az, hogy minden ember szeresse embertársát és másokkal szembe mindig úgy cselekedjék, mint ő kívánja, hogy mások vele szemben cselekedjenek, mi az evangélium szerint az egész törvényt és a prófétákat magába foglalja. Hiszem, hogy az élet értelme közülünk mindenikre csak az, hogy a szeretetet magában kifejtse, hiszem, hogy a szeretetnek kifejtése boldogságot ad nekünk ebben az életben, mely boldogság napról-napra mind nagyobb lesz, és a más világon annál nagyobb boldogságot, minél inkább megtanultunk szeretni . . . Visszatérni azokhoz a tanításokhoz, melyek alól oly sok szenvedés úrán fölshabadultam, többé nem tudok . . . Azzal kezdtem, hogy az orthodox egyházat inkább szeressem, mint nyugalمامat; azután a kereszténységet szerettem inkább, mint az orthodox egyházat; most az igazságot mindennél jobban szeretem a világon. De eddig, a mennyire érteni tudom, reám nézve az igazság a kereszténység. Én tehát megismerem a kereszténységet és hogy minden törekvésemet és cselekedetemet az én hit-tételeimnek megfelelőleg igyekszem alakítani, ennek köszönöm, hogy békében és örömben élek és békében és örömmel nézhetek a halál elé is.“

Gyászhirek: *Konez Judith* földbirtokosnő aug. 22-én életének 36-ik évében elhunyt Vajda-Hunyadon. Az elköltözöttet mint édes testvérei gyászolják: *Konez Rózália*, özv. *Gál Józsefné*, *Konez Károlina*, özv. *Pásztói Dániel Lőrinczné*, *Konez Eszter*, özv. *Siuka Mihályné*, *Konez Klára*, özv. *Mihály Andrásné*, *Konez Juliánna*, özv. *Sövér Adolfné*. Temetése unitárius szertartás szerint a közönség nagy részvéte mellett ment végbe. — *Dersi Dersi István*, okl. gazdász, gazdasági gyakornok, életének 25-ik évében, Tisza-Dobon rövid betegség után elhalt. *Dersi Dersi János* deésfalvi birtokos és egyh. tanácsos édes fiát vesztette a korán elhunyt ifjúban, *Dersi Ilona*, Rosnyainé, továbbá *Dersi Katinka* és *Dersi János* testvérüket. A *Dersi* családon kívül a *Járai*, *Szentiványi*, *Berzenczey* es *Felszegi* családok gyászolják. — *Adorján Domokos* tordai énekvezér fia, *ifj. Adorján Domokos* életének 12. évében szülői és testvérei fájdalmára megszűnt élni.

ARANYKÖNYV.

Az „Ezredéves Emlékalap“-ra tett kegyes adományok.

(24-ik közlemény.)

266. Molnár János, lelkész Ádámosról.....	2	kor. —	fil
267. Kádár Lajos, lelkész és neje Gyepesről.....	6	” —	”
268. Ürmösi Károly, lelkész Jánosfalváról.....	2	” —	”
269. Csegezy László, esperes Bágyonból (2-szor).....	3	” 76	”
270. Félévi kamatban.....	161	” 70	”
271. Egyed Ferencz, lelkész H.-Szt.-Pálról.....	10	” —	”
272. N. N. Egyed Ferencz h.-szt.-páli lelkész útján.....	6	” —	”
273. Gálfalvi István, lelkész Haranglábról.....	4	” —	”
274. Vass István lelkész H.-Szent-Péterről (2-szor).....	6	” —	”

Összesen... 201 kor. 46 fil.

Az előbbi 23 közl. összege... 6473 ” 61 ”

Együtt... 6675 kor. 07 fil.

E közleményben foglalt adományok a félévi kamat kivételével mind lelkészeinké. Vártam is. Fogadják érette szives köszönetemet. Remélem, hogy példájok másokat is lelkesíteni fog.

Kolozsvárt, 1901. augusztus hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF,
unitárius püspök.

Adakozás a kolozsvári unitárius egyházközségben.

A kolozsvári egyházközség orgonájának teljes megújítására **2300** korona adomány tétetett.

Magának az adakozónak nevét nem irhatjuk ki, mert ismeretlen kíván maradni. De kiírjuk a ténnyt, a nagylelkű adományozást és azért hálás köszönetünket fejezzük ki.

Kolozsvár, 1901. július hó.

PÉTERFI DÉNES,
unitárius pap.

Adakozások a Sepsi-Szt-Györgyön építendő unitárius templom-alapra.

(Tizenötödik közlemény.)

Kézdivásárhely: Antonya János, Kádár Béla, Kisegitő pénztár, Kyhelyi pénztár, Takarékpénztár 2—2 kor., Kiss Jenő, ifj. Czimbalmos Ferencz, László Zoltán, Török Sándor, N. N., id. Kupán József, Benkő Sándor, Geréb

Keresztény Magvető 1901.